

Cilt/Volume 1, Sayı/Issue 2, Aralık/December 2023, ss. 61-72
Geliş Tarihi-Received Date: 24.10.2023
Kabul Tarihi-Accepted Date: 25.11.2023
Araştırma Makalesi - Research Article

ORTAÇAĞ AVRUPASINDA KORKULAN KADIN FİĞÜRLERİ VE CADILIK (Feared Female Figures and Witching in Medieval Europe)

Aleyna DURMUŞ¹

“Efsuncu kadını yaşatmayacaksın” *İncil, Çıkış 22:18*

ÖZ

Cadı ve Cadılık Ortaçağ Avrupasında kendisine önemli yer edinmiş kavramlardır. Toplumdaki inançlara bakıldığında cadılık ve büyücülüğün varlığına rastlamak da mümkündür. Cadılar, kendilerine verilen büyü diye adlandırılan doğüstü gücü iyiye ya da kötüye kullanabilen varlıklar olarak inanılmaktadır. Cadılığın genellikle anneden kızına geçtiği düşünülmektedir. Nadir olarak da oğluna geçmektedir. Bazen de kadınların eşleri bu suçlamalara maruz kalacaktır. Batı dünyasında Ortaçağ Avrupa’sında cadılığa inanıldığına dair kanıtlar mevcuttur. Hatta Hristiyanlığın başlangıç dönemlerinde cadılığa dair sivil ve kilise yasaları vardır. Krallar, doğüstü varlıklar olarak adlandırdıkları cadıların uygulamalarını batıl olarak vurgulamaktaydılar. Kötü bir iş yaptıkları düşünülen bu varlıklar için ağır cezalar uygulanmaktaydı. Bu cezalara bazen idam bile dâhil edilmiştir. Bu meselenin bir de sınıfsal farklılıkları mevcuttur ki bu da büyü ile cadı arasındaki o dönemki ayrımı göstermektedir. Üst sınıftan ezoterik bir bilimle uğraştığı savunulan erkeklerin yaptığı uygulamalar büyü olarak adlandırılırken, fakir ve eğitimsiz olan kadınların uygulamaları ise cadılıkla adlandırılmaktaydı. Bu çalışmada Ortaçağ Avrupa’sının korkulan kadınları yani cadılık kavramını ele alıp uygulamalarına bakacağız.

Anahtar Kelimeler: Ortaçağ Avrupası, Cadılık, Cadı Avı, Büyücülük, Sihir.

ABSTRACT

Witch and Witchcraft are concepts that gained an important place in Medieval Europe. When we look at the beliefs in society, it is also possible to come across the existence of witchcraft and sorcery. Witches are believed to be beings who can use the supernatural

¹ Yüksek lisans öğrencisi. Erzurum Teknik Üniversitesi. Ortaçağ Tarihi ABD.
aleyna.durmus77@erzurum.edu.tr. ORCID: 0000-0002-2138-6075

power given to them, called magic, for good or evil. Witchcraft is generally thought to be passed from mother to daughter. It is rarely passed on to his son. Sometimes, women's husbands will be subject to these accusations. There is evidence in the Western world that witchcraft was believed in Medieval Europe. In fact, in the early periods of Christianity, there were civil and church laws regarding witchcraft. Kings emphasized the practices of witches, whom they called supernatural beings, as superstitious. Heavy penalties were imposed on these beings who were thought to have done a bad job. Sometimes even death penalty was included in these punishments. There are also class differences in this issue, which shows the distinction between magic and witches at that time. While the practices of upper-class men, who were claimed to be dealing with an esoteric science, were called magic, the practices of poor and uneducated women were called witchcraft. In this study, we will discuss the concept of witchcraft, that is, the feared women of Medieval Europe, and look at its practices.

Anahtar Kelimeler: Medieval Europe, Witchcraft, Witch Hunts, Witchcraft, Magic.

GİRİŞ

Lois Martin'e göre cadı kelimesi bilge kadın anlamına gelmektedir. Cadı avını da erkek egemen olan toplumların kadından ve kadına ait olanın korkusundan kaynaklanan ve aynı biçimde kadına yönelen bir şiddet olduğu yönünde açıklamaktadır. Müellife göre cadı avı erkeğe aittir ve gerek Hz. Meryem ve Hz. Havva örneklemesinden ötürü kadını hedef alan birtakım korkuların sonucunda gerçekleşen bir olaydır (Şentürk, 2010: 210-211). Sihir ise birçok farklı anlama sahipken Cessâs, Fahreddin er-Râzî ve Ebü'l-Bekâ bunu "kötü ruhlu varlıklar tarafından ortaya koyulan bazı eylem ve gösteriler, oluş biçimi belli olmayan bir olayı gerçek dışı biçimde gösteren işlemler" olarak tanımlanmıştır (Çelebi, 2009: 170).

Cadılık genel tabiriyle tarihi, dini ve antropolojik kaynaklarda sihir ve büyü yetenekleri olarak tanımlanmıştır. Cadı da bu uygulamaları gerçekleştiren kişiye yani kadına denir. Batı dünyasında işlev olarak cadı şeytanın farklı görüntülerinden biridir. Geleneksel olarak bilinen cadı bilşiğine göre insanlara büyüyle zarar veren cadılar güçlerini kendileri temin edemezler. Şeytanlar ve cinlerinden yardım alırlar. Yardım almadan onlar bir hiçtir. Luther ve Calvin gibi bazı batılı din adamları da cadıların ölümle cezalandırılmasını istemişlerdir. Cadı avları ilk kez XV. yüzyılda Fransa'da, Almanya'da ve İtalya'da görülmüştür. On

beşinci yüzyılda cadı avları büyük bir kriz dönemine girilmeye sebep olmuştur. Ayrıca İslam dininde büyünün ve büyücülüğün kesinlikle yasak ve günah olduğu birçok sure ve ayette belirtilmiştir. Ancak Hristiyan dünyasında yapıldığı gibi yakıp yıkıp yok etme gibi bir yaptırıma hiçbir zaman bağlanmamıştır. Ortaçağ Avrupa'sında tam tersi olmuş ve Engizisyon mahkemelerinde 1320'de çıkarılan papalık bildirisiyle cadılıkla suçlanan herkes yargılanmıştır (Gün ve Şahinoğlu, 2015: 29-30).

Ortaçağ Avrupa'sında Brain Levack büyücülüğün iki türü olduğunu belirtmiştir. Birincisi; zararlı veya kara büyüdür. Ölümler, hastalıklar, mahsul kıtlığı, fırtınalar gibi büyüler kara büyülerdi. Levack'a göre cadıya inanan tüm toplumlarda cadılar, bir tür doğaüstü gizemli güce sahip bireyler olarak kabul edilmiştir. Büyücülüğün diğer türü ise; beyaz büyücülüktür. Falcılık, kayıp eşyaları bulmak, hastaları iyileştirmek ve düşman tespit etmek beyaz büyücülük örneklerindedir. Bu büyücülük türünde şeytanla iş birliği mevcuttur ve cadı suçlamalarının kaynakları niteliğindedir (Karabacak, 2018: 3-4).

BULGULAR VE TARTIŞMA

1. Cadılık

Büyücülük kelimesi erken modern Avrupa'da en geniş anlamıyla “bir tür olağanüstü, gizemli, okült, doğaüstü güç aracılığıyla zararlı eylemlerin gerçekleştirilmesi” (Levack, 1995a: 4) olarak kullanılmıştır. Büyünün sert ve uyulması gereken kesin kuralları vardır. Bir tılsımın ezberlenmesi, ayinin eksiksiz yerine getirilmesi, büyücüye konulmuş olan tabu ve kurallara kesin uyma bunlardan bazılarıdır. Herhangi biri dahi ihmal edildiği takdirde büyü başarısız olacaktır (Malinowski, 1990: 74).

Tarihte bilinen ilk cadı Endor bilicisi Endora'dır. Bu kişi M.Ö. X. yüzyılda İsrail'in ilk kralının nasıl öldüğünü söylemiştir. Avrupa'da da büyücü ya da cadı yakma olayları III. yüzyılda başlamış olup Roma İmparatorluğu'nun Hristiyanlığı kabul etmesiyle cadılık resmileşmiştir (Tekin, 2015: 311). Cadıların varlığı eskiye dayansa da yok olması gereken bir düşman olarak görülmeleri sonraki dönemlerde olmuştur. Avrupa'nın en karanlık tarihlerinden biri olan cadı avının yaşandığı tarihlerde Amerika keşfedilmiş, Galilei, Descartes, Bacon gibi ünlü bilim adamları yaşamışlardır.

Cadı olarak adlandırılanlar özellikle kadınlardı. Kadınlara karşı takınan bu yok etme üzerine kurulmuş kötücül tavır daha sonraki dönemlerde de Yahudilere ya da farklı etnik kökene ve dine sahip kişilere de böyle davranılmasına uygun ortam hazırlamıştır (Aksan, 2013: 356). Korkulan kadınlar, cadılardır. Cadılar korkunç tepkiler verilen kadınlara biçilmiş toplumsal bir roldür. Kendilerine cadı yaftası yapıştırılmış bu korkunç denilen kadınların karşıt grubu olarak da cadı avcılarını türemiştir (Karaküçük, 2010: 41).

Avrupa tarihinde ilk kez 1293 yılında rastlanan cadı kavramı olarak karşımızda varlık gösteren bu kişiler şehirlerden uzak, karanlıkta tek başına yaşayan, kılığı kıyafeti düzgün olmayan, omzunda kamburu olan, çirkin yüz hatlara sahip yaşlı ve kötülük olsun diye insanlara sihirli iksirler yapan, çocuk hırsız ve muskalar yazıp fal bakan bir masal karakterinden ibarettir. Bu olumsuz özelliklere sahip olan geleneksel cadı rolü ileriki yıllarda karşımıza masallardaki karakter olarak değil yaşayan bir varlık olarak çıkacaktır.

Cadının insanlar arasına karışması ve Avrupa topraklarında yürütülen cadı avının başlamasıyla beraber şeytan da ortaya çıkacaktır. Cadı, şeytanın bir gün yeryüzünde kuracağı krallığı tesis etmesi için emrindedir. Bu söylem Katolik Kilisesi tarafından ortaya atılmış bir söylemdir. Hristiyanlık tarihinde şeytanla cadının kötücül amaçlarla iş birliği yapması erken dönemlerde ele alınan bir konudur (Akın, 2005: 14-15).

2. Cadılık ve Kadın

Batı Ortaçağ'da halk üzerinde kilisenin, kadın üzerinde erkeğin, köylülerin üzerinde ise toprak sahibinin egemenliği hâkimdi. Kadın-ebe-sağaltıcı üçlüsü ise bu hiyerarşiye ve kurulu düzene meydan okumakta, tehdit oluşturmaktaydı. Kiliseye göre bilge kadınlar ve cadılar hastalıkları tedavi edemezler ve ediyorlarsa da bu başarının sadece kendilerine ait olmadığı ve şeytanla iş birliği sonucu elde ettikleri görüşü mevcuttur. 1563'te yayımlanan *Malleus Maleficarum* adlı Ortaçağ cadı avı metninde geçen bir paragrafta: "*Katolik inancına ebelerden daha fazla zarar veren kimse yoktur. Eğitim görmemiş bir kadın sağaltıcılığa kalkarsa cadı olduğuna hükmedilir ve öldürülür*" denilmektedir.

Ayrıca Ortaçağ Avrupa'sında öldürülen kişilerin çoğu kadındı. Cadılıkla suçlanan erkeklerin çoğu ise cadı kadınların ya kocaları ya da oğullarıydı. 16 ve 17. yüzyıllarda Finlandiya, İtalya, İskoçya, Rusya gibi çok geniş bir coğrafyada yüz

binlerce köylü kadın, cadı avının kurbanları seçilmişler ve korkunç bir şekilde işkence edilerek öldürülmüşlerdir (Türkmen, 2011: 24). Cadı denildiğinde akla kadın gelmelidir. Ortaçağ ve modern dönem cadı kavramından önce antik çağ cadılığı için söylenenler yine kadını hedef alan cinstendir. Çocuk düşmanı varlıkları dişi demonlar, dişi hortlaklar ve tanrıçalar da yeryüzünde Diana, cehennemde Hekate, Empusa, Lamia, Gello gibi farklı kimlik ve isimlerle birer örnektirler. Genç yaşta bakireyken ölen Gello'nun anne olamadığı için yeni doğan bebekleri çalıp öldürmesi, Yunan mitolojisindeki Libya kraliçesi Lamia'nın çocukları Hera tarafından kaçırıldıktan sonra aklını yitirip doğurduğu tüm çocukları öldürmesi, dişi gece demonlarının kadınları doğum esnasında ve sonrasında rahatsız etmeleri, yeni doğan çocukları kaçırarak öldürmeleri Hristiyanlık öncesi inanışlardandır. Hristiyanlığın kabulüyle beraber bu inanışlar büyücü, otacı, cadı, ebe kimliğiyle ete ve kemiğe bürünerek şeytanla iş birliği içerisinde yeryüzüne inmişlerdir. Böylelikle çocuk ölümlerinde ebe-şeytan ilişkisinin varlığına inanılmış ve bu inanç ortaçağ boyunca da yaygınlaşarak devam etmiştir (Akın, 2002: 158).

Aşağıda verilen tabloda bölgelerde cadı olarak suçlanan kesimin cinsiyetlerine göre dağılım şu şekilde gösterilmektedir (Levack, 1995b: 133);

BÖLGE	DÖNEM	ERKEK	KADIN	KADINLARIN TOPLUM İÇİNDE ORANI (%)
Güney Batı Almanya	1562-1684	238	1050	85
Basel Psikoposluğu	1571-1670	9	181	95
Freigrabschaft	1559-1667	49	153	76
Cenevre	1537-1662	74	240	76
Vaud Kantonu	1581-1620	325	624	66
Namur Kontluğu	1509-1646	29	337	92
Lüksemburg	1519-1623	130	417	76
Toul	1584-1623	14	53	79
Kuzey Fransa	1542-1679	54	232	81
Kastilya	1540-1685	132	324	71
Aragon	1600-1650	69	90	57
Venedik	1550-1650	224	490	69
Finlandiya	1520-1699	316	325	51
Estonya	1520-1729	116	77	40
Rusya	1622-1700	93	43	32

Macaristan	1520-1777	160	1482	90
Essex Kontluğu	1560-1675	23	290	93
New England	1620-1725	75	267	78

Bu tablodan anlaşılacağı üzere birçok ülkede cadılık suçlamasından genel olarak kadınlar suçlu tutulmuş olsa da erkeklerin kadınlardan daha fazla suçlu bulunduğu Rusya ve Estonya bölgelerinde bu duruma cadı avı geleneğine sahip olmaması ve Katolik Kilisenin etkisinde olmamaları sebep gösterilmektedir (Akın, 2002: 163). Kutsal kitabın büyücülerini yaşatmayacaksın emrine uyan Avrupalıların şeytanın dünyadaki temsilcileri olarak adlandırdıkları cadıların avına çıkmaları uzun zaman aldı ve acımasız oldu. En iyi ihtimali söyleyen hesaplamalar bile ölenlerin 100 bin civarı olduğunu söylemektedirler. Yoksul, dul, 41-60 yaşlarında, bazen evli kadınlardı bu cadılar. Katolik Kilisesi bu savaşı başlatsa da Protestan Kilisesi de durmamış ve olaya el atıp daha da büyütüştür. Fakat cadılığa inanmayı kuşkuyla yaklaşanlar da vardı. Hatta 1592'de Rahip Cornelius Loos'un bu konuyla ilgili yazdıkları dikkat çekmektedir: *“Zavallı yaratıklar işkence altında hiç yapmadıkları şeyleri itiraf ediyorlar... Böylelikle zalim kasaplar masum hayatları yok ediyorlar ve sonra yeni bir simyacılıkla insan kanından altın ve gümüş elde ediliyor.”*

Rahibin de dediği gibi öldürülecek olan kişilerin yakılacağı odun ve asılacağı ipin parası bile onlardan karşılanıyordu. Her işkencenin kendine ait farklı bir maddi külfeti vardı. Zengin bir cadı öldürüldüğünde yetkililerin onun mirasıyla kendilerine güzel bir ziyafet çektiklerine dair örnekler de mevcuttur (Berktay, 2018: 59-60). Ortaçağ Avrupa'sında kötülüğün sembolü olarak görülen birçok kadın cadılıkla suçlanmış ve suçsuz yere öldürülmüşlerdir. Ebeler, şifacılar, doktorlar, otacılar, halk kesiminden kadınlar Ortaçağ boyunca büyü yapmakla ve Tanrı'nın düzenini bozmakla itham edildiler. Erkek egemen bir toplumun düşünceleri tarafından anlaşılmayıp cadılıkla suçlandılar. Avrupa'da gerçekleşen bu cadı avının kadınların sahip olduğu şifa yetisine, kapitalist düzene karşı direniş göstermelerine karşı bir saldırı olarak da görmemiz mümkündür (Tekin, 2015: 310-311).

3. Engizisyon ve Cadı Avı

Hız. İsa'ya indirilen *İncil*'de cadılık konusunda birçok uyarı mevcuttur. Burada cadılığa ölüm cezası verildiğinden söz edilmektedir. Burada da erkeklerden çok

kadın büyücülerden bahsedilmektedir. Yine aynı kitapta şeytanın İsa'yı baştan çıkardığı, havarilerin Simon Magus'la yaptıkları yarışma ve bir kızdan şeytanın çıkarılması konularına yer verildiği görülmektedir. Cadılara ölüm cezasının verilmesi, Luther, Calvin ve Wesley'nin de olduğu birçok teolog tarafından desteklenen bir karar olmuştur.

Endor Cadısı, Saul için Samuel'i çağırıyor.
(Joseph Gianvil, "Sadicismus Triumphatus", 1681) (Crow, 2002: 256).

Hiz. İsa'nın dini olan Hristiyanlıkta heretik yani sapkın sayılan kişiler veya gruplar için tedbir almak amacıyla engizisyon mahkemeleri² kurulmuş ve bu mahkemeler

² Engizisyon, "bezdirici, baskıcı soruşturma ve sorgulama" manalarına gelmektedir. Hristiyanlıktan uzaklaşan ya da dini esaslara aykırı davranan kimseleri cezalandırmak amacıyla kurulmuş Katolik kilise mahkemeleridir. Detaylı bilgi için bkz: Kürşat, Demirci, "Engizisyon", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.11, İstanbul 1995, 238.

kilise tarihinde en çok etkin olacak kurumlardan biri olacaktır. Kilise erken ve ortaçağ zamanlarında engizisyon mahkemeleri ile önlem almaya çalışmıştır. Ancak heretik hareketlerden en önemli olanlardan biri Waldoculuk ve ona desteğini esirgemeyen Calvinciler ile baş edememiştir. Geç Ortaçağ Dönem'e kadar Heretik akımlar Katolik geleneklerinin yaygınlaşmasına dur demişlerdir. Aynı zamanda muhtelif fikirler üretilmesine yol açmışlardır.

Luther'in, 12-14 Ekim 1518'de papanın emriyle Kardinal Cajetan tarafından Ausburg'da sorgulanmasını tasvir eden gravür (Demirci, 1998: 333-335).

Muhtelif fikirlerin ardından ise cadılık ile heretikklik birbirleriyle ilişkilendirilmiştir. Bunun ilk örneği de Lady Alice Kyteler davasıdır. 1324'te İrlanda'da davası görülmüştür. Yalnız cadılık kavramı henüz tam oluşmamıştı. Bu sebepten ötürü kendisi ve beraberindekiler Orleans'taki heretikler gibi yamyamlık ya da çocuk katilleri gibi ithamlara maruz kalmamışlardır. Aynı zamanda gece toplantı yaptıklarında uçarak gitmekle, şeytanla sözleşme imzalamakla da suçlanmadı. Lady ve arkadaşları heretik bir grup olarak şeytana ibadet etmekle suçlanan ilk dava olmakla dikkat çekmektedir. Fakat yine de tutuklanmamış, duruşmadan önce gücü kendisini oradan kaçırmaya yetecek arkadaşları sayesinde İngiltere'ye kaçmış daha sonra ise cezalandırılmıştır. O

zamanlar cadılıkla suçlananlara yapıldığı gibi aforoz edilmiş ve maddi olanaklarına el konulmuştur. Ancak hizmetçisi Petronilla de Meath onun kadar şanslı olamamış ve İrlanda’da kazığa bağlanarak yakılmıştır. Böylelikle ilk yakılan cadı ve heretik bu kadın olmuştur (Martin, 2009: 44-45).

Marvin Harris engizisyon ve cadı avı hakkında daha farklı bakış açısına sahiptir. Engizisyon’un kurulmasının cadı sapkınlığını yok etmekten mi yoksa cadı avcılarının cadı sayısını arttırmak için ve cadıların gerçek ve tehlikeli olduklarına dair inanç yaymak için işlerini kötüye kullanmalarından mı kaynaklandığını belirtmektedir. Ona göre engizisyonun amacı her ne ise de sonucu cadılığın daha inanılır hale gelmesi ve cadılık suçlamalarının da sayısının artması olmuştur.

Cadı avlama sistemi de oldukça usta bir şekilde düzenlenmiş, dayanıklı, acımasız ve inatçıydı. Cadı avcılarının işlerini iyi yapıyor olmalarına yardımcı etkenlerden birinin de yakılan ya da idam edilen, mallarına el konulan cadılar için ödeme yapılmasıdır. Ama bu ödüllerin cadı avlama sebebi değil de avlama tekniğinin parçası haline geldiğini düşünülmektedir. Üstelik cadı avının sebebinin de dünyalık olduğu belirtilmiştir. Yakılan bedenlerden başka da cadı avının sonucunda yoksul olanlar kendilerinin prens ya da papaların kurbanı değil cadıların ve şeytanların kurbanı olduklarına inandılar. Çatısı akan, ineği düşük yapan, bebeği ölen, şarabı bozulan tüm insanların bu gibi sorunlarının sorumlusu kendilerine borcu olan, çitini yakan, toprak isteyen cadıya dönüştüğü iddia edilen komşuları oldu. Üstelik bu durum öyle bir hal aldı ki artık devlet bu hayali varlıkları defetmek için kampanyalar bile hazırlıyordu. Yani bu avın temel sebebi suydü: Cadılık vardı ve devletin ve kilisenin yerine getiremediği sorumluluğun ve toplumsal düzensizliğe sebebiyet veren tüm sorunların suçlusunu insan biçimindeki bu varlıklardı. Üstelik yukarıda da belirtildiği üzere günah keçileri genelde kadınlar olmaktadır. Almanya’da 1562’den 1684’e kadar idam edilen 1258 kişinin yüzde 82’sinin kadın olduğuna dair araştırmalar vardır. Bu araştırmalardan birini gerçekleştiren kişilerden biri de H. Erikson’dur (Harris, 1995: 199-201). Ortaçağ Avrupa’sında 14 ve 15. yüzyıllarda cadı avının en yoğun şekilde yaşatıldığı bölgelerden biri de *Trier*’dir (Zingsem, 2007: 158).

İşkencelerin yapıldığı ve gerekli görüldüğü engizisyon mahkemelerinde “heresi”nin kökünü kazıma amacıyla kilise hem işkenceye hem de ölüm cezasına izin vermiştir. Yıllar boyu süren bu uygulama öyle ki kendine özgü işkence ve idam modeline sahip olmuştur. İtiraf almakta ısrarcı olan kilise kişiler

direndiklerinde veyahut masum olduklarında suçlu itiraf ettirmek zor olduğundan itirafa zorlamak için çok farklı araçlar kullanmaktaydı. Bu itiraflar yalnızca kilise engizitörleri için değil daha sonraki dönemlerde Komünist engizitörler için de oldukça önem taşıyacaktı (Versluis, 2014: 18-19).

Hülasa cadı avı yani sözde şüphelilerin yargılanması ve cezalarını çekmeleri, 14. ve 15. yüzyıllarda ortaya çıkan ekonomik bağlamda gerileme, savaşların, siyasi ve dini parçalanmaların ve veba salgını sebebiyle hükümetin bozulması ve artık zarar görmesinden ötürü hem onları tatmin etmiş hem de pek lazım görülmüştür (Wihtney, 1999: 300).

SONUÇ

Hristiyanlığın erken dönemlerinde başlayan cadı avlarının sebeplerine incek olursak Ortaçağ Avrupa'sında kadınlardan korkulmasından kaynaklandığını da anlayabiliriz. Cadılıkla itham edilip öldürülen kadınlar, erkek egemenliğinde olan bir toplumun kendi koymuş oldukları kararlara karşı çıkıldığı ve sapkınlıkla suçlandıkları için öldürülmüş oldukları mümkündür. Öldürülmelerinin asıl sebepleri sadece sapkınlık olarak düşünülmemelidir. Kadının, erkeğin egemen olduğu bir toplumda erkek hâkimiyetinde olmamasıyla suçlanması doğru orantılıdır.

Onlara göre kadınlar erkeklerin kurallarına uymayıp karşı çıkıyorlarsa bu da bir öldürülme sebebiydi. Fakat şifacı ya da doktor olup da öldürülen birçok kadın da vardır. Tarihi kayıtlara bakıldığı zaman bir döneme damga vurmuş korkunç bir olay olan cadı avında yüz binlerce kadın Avrupa'nın birçok farklı yerinde çok yaygın bir coğrafyada öldürülmüştür. Eğer erkek birisi cadı olarak suçlandıysa da bu erkek ya cadı olarak adlandırılan kadının kocası ya da oğlu olduğu içindi. Eski masal karakterleri olarak adlandırdığımız cadılar, Ortaçağ Avrupa'sında karşımıza yaşayan canlı varlıklar olarak sunulsa da buna inanmayan bilim adamları, düşünürler de olmuştur. Buna örnek olarak birçok mahkemece çıkarılan yasalar rahip ve papaların, kilisenin bu konuya bu kadar önem vermesi sonucunda inanmayanlardan bazılarının seslerinin kısılmasının da tesadüf olmadığını düşünmek mümkündür.

Sonuç olarak Ortaçağ'ın erken dönemlerine dayanan bu cadılık ve cadı avının hikâyesi oldukça farklı bakış açılarına sahiptir. Kimi görüş, kilisenin devletin toparlayamadığı refahın sorumlusu olarak cadıları göstermek olduğunu

savunurken bir başka görüş ise cadıların gerçekten var olduğunu ve yaşadıkları olağanüstü şeylere gerçek hayatta problem yaşadıkları insanların sebep olduklarını göstermektedir. Yani bu insanlara ruhani bir varlık olan cadı yaftası vurmak bazılarına göre daha kolay gelmiştir.

Neticede Ortaçağ'da cadı kavramını ele aldığımızda akla kadın gelmektedir. Aynı zamanda yapılan araştırmalara göre cadı avında öldürülenlerin çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır. Ortaçağ Hristiyanları da bu avı başarıyla gerçekleştirerek on binlerce bireyi yakarak, idam ederek çeşitli işkencelere maruz bırakarak *İnci?*de dediği gibi “efsunlu kadını yaşatmayacaksınız” maddesine uymuşlardır.

KAYNAKÇA

Akın, Haydar (2002). “Cadının Cinsiyeti Kadındır”. *Kebikeç*, 13, 157-166.

Akın, Haydar (2005). “Geç Ortaçağ Avrupası Halk Geleneğinde Zararlı Büyü Pratikleri ve Orta Asya Şamanizminde Büyücülük-Sihirli Sağaltımlar”, *Academia*, 1-26.

Aksan, Yücel (2013). “1450-1750 Yılları Arasında Avrupa’da Cadılık”, *Tarih İncelemeler Dergisi*, XXVIII (2), 355-368.

Berktaş, Fatmagül (2018). “Avrupa’da Cadılık ve Cadı Avı: Çok Katmanlı Bir Karanlık Tarihsel Olgusu”. *Doğu/Batı Düşünce Dergisi*, 84, 57-84.

Çelebi, İlyas. (2009). “Sihir”. *TDV İslam Ansiklopedisi* (c. 37, s. 170-172). İstanbul.

Demirci, Kürşat. (1995). “Engizisyon”. *TDV İslam Ansiklopedisi* (C. 11, s. 238-241). İstanbul.

Demirci, Kürşat. (1998). “Hıristiyanlık”. *TDV İslam Ansiklopedisi* (C. 17, s. 328-340). İstanbul.

Gün, Mukadder, Serap Şahinoğlu (2015). “Büyücülüğten Şifacılığa Kadın Sağaltıcıların Öyküsü”, *Lokman Hekim Dergisi*, 5 (1), 27-32.

Harris, Marvin (1995). *İnekler, Domuzlar, Savaşlar ve Cadılar (Kültür Bilmeceleri)*, Çev. M. Fatih Gümü, İmge.

Karabacak, Emre, “The European Witch-Craze”, *Research Gate*, 2018, 1-12.

- Karaküçük, Suna Arslan (2010). “Korkunun Kadınları: Cadılar ve Cadıcılık”, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 13 (2), 41-64.
- Levack, P. Brian (1995a). *The Witch-Hunt in Early Modern Europe*, Longman, London; New York.
- Levack, P. Brian (1995b). *Hexenjagd (Die Geschichte der Hexenverfolgungen in Europe)*. C.H. BECK Verlag.
- Malinowski, Bronislaw (1990). *Büyü, Bilim ve Din*, çev. Saadet Özkal. İstanbul: Kabalıcı.
- Martin, Lois (2009). *Cadılığın Tarihi (Ortaçağ'da Bilge Kadının Kattı)*, Çev. Barış Baysal, Kalkedon.
- Şentürk, Onur Kutlu (2010). Cadılığın Tarihi Kitap Tahlili, *Tarih Okulu*, VII, 209-211.
- Tekin, Burcu (2015). “Ortaçağ İspanya'sında Büyü, Büyücülük ve “La Celestina” Adlı Esere Yansıması”. *Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 55 (1), 305-324.
- Türkmen, Hafize Öztürk (2011). “Tarihsel Olarak Kadın Şifacılık ve Tıbbın Değerleri”, *Lokman Hekim Dergisi*, 1 (2), 21-27.
- Versluis, Arthur (2014). *Yeni Engizisyonlar (Heretik-Avı ve Modern Totaliteriyenizmin Entelektüel Kökleri)*, Çev. Mihriban Şenses, Paradigma.
- Whitney, Elseph (1999). “Witches, Saints and Other “Others”: Women and Deviance in Medieval Culture” in *Women in Medieval Western European Culture*. New York: Garland.
- Zingsem, Vera (2007). *Lilith*, Çev. Devrim Doğan Yüzer, İlya.